

בעזה ש"ח

שיעור פ"ב

מהדורה
רביעית -
מורחבת

שיעורי

הלכה ישרה

הלכות חול המועד [ע"פ א"ב]

לא ללמוד בשעת התפילה וקריאת התורה

הלכות חול המועד האסור והמותר ע"פ א"ב

במסכת חגיגה (י"ח) דרשינן איסור מלאכה בחול המועד מן הפסוק (שמות כ"ג ט"ו) "את חג המצות תשמור שבעת ימים" ללמדך שחובה"מ אסור בעשית מלאכה.

אמרו חז"ל: "המבזה את המועדות", שעושה בהן מלאכה (פרש"י), "כאילו עובד ע"ז" (פסחים ק"ה) "ואין לו חלק לעוה"ב" (אבות פ"ג מ"ג, סנהדרין צ"ט).

א

אוכל נפש – מותר אפי' ע"י מלאכת אומן, ואפי' ע"י טירחא מרובה אך דווקא לצורך יו"ט וחובה"מ (סי' תקל"ז ס"ט, משנ"ב סי' תקל"ג ס"ק א').

❖ ומותר אף כאשר מוצא בשוק לקנות (סי' תקל"ז ס"ט ומשנ"ב סי' תקל"ג ס"ק א').

❖ ואף 'אם כיוון לעשות בחובה"מ' (פירוש שהיה יכול לבשל מערב יו"ט, אבל היה נוה לו יותר לבשל בחובה"מ) (סי' תקל"ג ס"א).

❖ אוכל נפש, באופן הערמה – המכין כמות מרובה על אחרי המועד בהערמה, דהיינו שאומד שצריך הכל לצורך המועד ואינו ניכר שיש לו די צרכו, וגם יאכל מכל מאכל – אין מוחין בידו (משנ"ב סי' תקל"ג ס"ק ט').

❖ אוכל נפש, להרבות בקדירה – מותר בכל אופן להוסיף לקדירה בחובה"מ, כאשר המאכל שמוסיף משביח את התבשיל שבקדירה (כבדיני יו"ט סי' תק"ג, ושם משנ"ב ס"ק ד').

❖ אוכל נפש, לצורך מצוה – מותר להוסיף לצורך מצוה אף על אחר יו"ט (ס' פני השולחן סי' תל"ג אות ג' בשם שו"ת באר משה חז"ל ס"ס, שו"ת קנין תורה ח"ב סי' ז').

❖ צרכי הגוף דינם כאוכל נפש – עיין אות צ' 'צרכי הגוף'

אומן – 'להביא' כלי מבית האומן (Repair) בחובה"מ: מותר להביא מבית האומן כלי או בגד שתיקנם, אך רק אם ישתמש בכלי או בבגד במשך המועד (תקל"ד ס"ג).

❖ 'להוליך' לבית האומן בחובה"מ: אבל אסור להוליך לבית האומן שום כלי או בגד כדי שיתקנם, ואפילו לצורך אוכל נפש, ואפילו לצורך המועד, חוץ אם נחוץ מאוד לתקן הכלי והבגד או שצריך דווקא בגד זה, מותר אז אף להוליך לבית האומן (מ"ב תק"מ כ"ז, מאמר מרדכי, וע' בס' פני השולחן כזה).

אופניים (Bike): מותר לתקן אופניים או תלת אופן (three-wheeler) של ילדים קטנים אם נתרגלו בהם ודרכם תמיד לשחק ולנסוע עליהם וקשה להם בלי זה, ומותר אז אף במלאכת אומן (ביה"ל תק"מ, דרשו 2 סי' תקל"ו).

❖ אופניים (Bike) לצורך ילדים גדולים: אבל אסור לתקן

ע"י מעשה אומן (כגון תיקון שרשרת, גלגל וכדומה) לצורך

ילדים גדולים או למבוגרים, אך אם צריך להשתמש בהם מדי יום בחוה"מ בשביל נסיעה למקום מרוחק (וכדומה) – מותר אפילו במעשה אומן, אבל (לכתחילה) יתקן בצנעה (דרשו 2 ס' תקל"ו, פנ"ש, ס' תקמ"א ס"ה).

- ❖ אופניים בתיקון קל: אם התיקון הוא ע"י מעשה הדיוט והוא דבר שקל לעשותו, מותר אז לתקן האופניים לכל הרוצה בכך לצורך חוה"מ (שם).
- ❖ אופניים, הרכבתם (Put together): אסור להרכיב אופניים או תלת אופן של ילדים (Children Bike) כיון שלא שייך להרכיב במעשה הדיוט, ובמעשה אומן אסור, כיון שעדיין לא הורגלו בהם ואינו צורך מועד כ"כ (דרשו 2 ס' תקל"ו שם, תקמ"א ס"א, וס"ה).

איגרות שלומים – כתיבתם בחוה"מ עיין אות כ' כתיבה'

עלעקטראניקס (Electronics): מותר לתקן במעשה הדיוט כל מיני מכשירים עלעקטראניים, אך רק לצורך המועד, ורק אם אכן שייך לתקן במעשה הדיוט, אבל אם צריך טירחא מרובה או מעשה אומן – אסור (תק"מ מ"ב ב').

אמבטיה (Bath, Bathtub): מותר לתקן אמבטיה בחוה"מ, אך רק אם אין לו אופן אחר להתרחץ, כגון במקלחת (Shower), או לצורך רחיצת קטנים שאין הדרך לרחצם במקלחת (מ"ב דרשו ס' תקמ"ד ז').

- ❖ אכן אם יש בבית אמבטיה או מקלחת (Shower) אחרת אסור לתקן בחוה"מ (עפ"י הגמ' במ"ק בדין מרחץ שבעיר, וד"ק).

ב'

בגדים, תיקונים: בגד שנקרע וצריך לתקנו בתפירה לצורך מועד – מותר לתקנו ע"י שינוי, פירוש, בתפירות רחבות ובלתי מסודרות, עולות ויורדות.

- ❖ כפתור לבגד: מותר לתקן כפתור של בגד אם קשה עליו בלי זה, אך רק במעשה הדיוט, כגון בכפתור עם ד' נקבים, ישתמש רק בב' מהם, ואם יש רק ב' נקבים, יתפור ברפיון או שלא במקומו קצת (תקמ"א ס"ה, ביה"ל תק"מ).

- ❖ ביגלען (גיהוץ): גיהוץ אינו בכלל גזירת ניוול, ולכן: א. מותר ליישר קמטים (קנייטשן) לצורך מועד. ב. מותר ליישר בגד שצריך קמטים (פליטס) אם לא נתקלקלו הקמטים לגמרי. ג. אבל אסור להגץ באופן מומחה, כגון בקלינערס או לעשות קמטים חדשים (עיין כל זה בפסק"ת ובש"כ ז"ב).

- ❖ שטריימל: ראה אות ש'
- ❖ בעקיטשע: בעקיטשע שנקרע וצריך לו למועד – מותר לתפור ע"י מעשה הדיוט, פ' תפירות רחבות, עולות ויורדות (שם).

- ❖ בעקיטשע שנתקלקל מאוד: בעקיטשע, וכן כל בגד או נעליים שנתקלקלו מאוד – י"א שהיות שרגילים לקנותם מחדש מפעם לפעם – אסור לתקנם ע"י מעשה אומן, אלא יקנה חדשים (מ"ב סק"י וש"צ שם, מ"ב דרשו 9 ז').

❖ בגד יקר שנתקלקל: בגד או כלי שנתקלקלו ביותר, וצריך מעשה אומן כדי לתקנם, והם מהדברים שאינו רגיל כ"כ לקנותם מפעם לפעם – יש מתירים לתקנם אף ע"י מעשה אומן (ט"ז), וכן לתתו לאומן בצנעה לתקנו, אך רק אם צריך להם למועד, ואין לו אחר במקומו להשתמש בו (תקמ"א ס"ה).

בישול בחוה"מ: מותר לבשל בחוה"מ אף ע"י טירחא מרובה, וגם אם יישאר לאחר המועד, ואפילו כיוון מלאכתו במועד, פירוש שהיה יכול לבשל מערב יו"ט, אבל היה נוח לו יותר לבשל בחוה"מ – מכל מקום מותר (תקל"ז סקט"ו, תקל"ג ס"א).

❖ בישול בחוה"מ כאשר מצוי לקנות: מותר לבשל בחוה"מ כנ"ל אף אם יכול לקנות בנקל כל מה שרוצה לבשל (מ"ב תקל"ג א').

❖ בישול על אחרי המועד: אסור לבשל בחוה"מ במיוחד על אחרי המועד, ואפילו זמנו פנוי יותר במועד – אסור (שם ס"ק ט').

❖ בישול בחוה"מ ע"י הערמה: אם אומר שצריך הכל לצורך המועד וגם אינו ניכר שכבר יש לו די צרכו – אין מוחין בידו, אף שבאמת רוצה שיישאר על אחרי המועד (מ"ב תקל"ג ט').

❖ בישול בחוה"מ, במתענג באפייה: וכן אסור לאפות במועד שלא לצורך המועד אף אם מתענג הוא מעצם האפייה (תקל"ז ס"ק ט"ו, חומ"כ פ"ז הע' ז' ח').

❖ בישול בחוה"מ, כשמשיבה התבשיל: באופן שע"י בישולו משיבה תבשיל שצריך למועד – מותר אז לבשל בחוה"מ על אחרי המועד, ואפ"י בכמות מרובה (תק"ג מ"ב ד').

❖ בישול ואפייה לצורך מצוה של אחרי המועד: לצורך בר מצוה או ברית או שאר דבר מצוה של אחרי המועד – מותר להוסיף בחוה"מ על התבשילין שמבשל לצורך המועד (מ"ב תקל"ג ט').

❖ בישול רב לצורך מצוה של אחרי המועד: אם צריך לבשל הרבה לצורך מצוה של אחרי המועד, וניכר שהוא בעיקר על אחרי המועד (וגם יש הפסד ממון) – ישאל שאלת חכם (באר משה ח"ז ס"ס, קנין תורה ח"ב סי' ז').

❖ בית: רחיצה ושטיפת ריצפת בית ראה אות ר'

בית הכיסא (שירותים) שנסתם: בית הכסא שנסתם – מותר לפתחו ע"י פלאגזשער ביתי, ואם אין שם ביה"כ אחר וצריך לכך – מותר לפתחו אפילו ע"י מעשה אומן ובטירחא מרובה (תקמ"א ס"א, וה', תקמ"ו ס"ה, ביה"ל ד"ה כל).

בית המדרש, תיקונו: מותר לתקן ספסל שבבית המדרש לצורך המועד, ואפילו במלאכת אומן ובטירחא מרובה (תקמ"ד מ"ב א' ב').

❖ מותר לתקן הלקטער בבית המדרש, וכדומה בכל דבר שהוא לצורך גופם של הרבים ואי אפשר בלי תיקונו, כגון מקווה (שם).

❖ כשאפשר גם ללא התיקון: אם הציבור יכול להשתמש בלקטער אף ללא התיקון, אז אין תיקונו מותר אלא במעשה הדיוט בלבד, אך לא במעשה אומן (תקמ"ה ס"א, מ"ב).

❖ **תיקונים בחדר קאווע ובברזים (Faucets)** - מותר לתקן כל הצריך תיקון בחדר הקאווע, בברזים (Faucets), בפרידזש, בלוח המודעות ובכל דבר שהוא לרווחת הציבור ולהנאתם, ואפילו במעשה אומן ובטרחא מרובה (תקמ"ד מ"ב א' ב').

ג'

גוי, עשיית מלאכת חוה"מ על ידו: אסור לעשות שום מלאכה שאסורה בחוה"מ אפילו ע"י גוי (תקמ"ג ס"א), כגון: לכבס במקום שאסור כגון לגדולים וכדו', לתלוש דבר ממחובר, לבשל על לאחר יו"ט, לבנות או לתקן האסור במועד וכדומה.

❖ **לצורך מצוה:** לצורך מצוה מותר לעשות מלאכת חוה"מ ע"י גוי, אף במלאכה האסורה לישראל, אבל ישאל שאלת חכם באופן ההיתר (שם פמ"ג).

❖ **לשכור גוי על אחרי המועד:** מותר לשכור גוי למלאכה שיעשה אחרי המועד, ובאמירה בלבד, אך לא ימדוד וישקול בידו (שם).

❖ **גוי שעשה המלאכה בתוך המועד:** גוי שנשכר למלאכה על אחרי המועד, אך למעשה עשה המלאכה בתוך המועד - מותר לו לישראל ליהנות מהמלאכה במועד (שם ותקל"ז מ"ב ל"ב דרשו 20).

גילוח ותספורת (Hair Cut): אסור לגלח או לספר שערות של גדול בחוה"מ, אף אם גילח מערב יו"ט (תקל"א ס"א).

❖ **גילוח שיערי שערות:** מותר להסיר קצת שערות שנשארו מהגילוח של ערב יו"ט, ובפרט כשמפריע או שמתבייש בזה (ס' חוה"מ פ"ג ו').

❖ **גילוח לנשים:** אשה מותרת לגלח לשם צניעות (שם סל"ז).

❖ **גילוח לשם טהרה:** וכן מותר לצורך טב"מ, בין לחוה"מ ובין לצורך מוצאי יו"ט (שם).

❖ **גילוח מחמת כינים (לייז):** מותר לגלח השערות כדי להסיר כינים (לייז) (שם).

גפרורים (Matches): מותר להדליק גפרור בחוה"מ (לקט יושר ע' 110 ד"ה מה).

גיהוץ - עיין אות ב' ביגלען

גוף, צרכיה בחוה"מ - עיין אות צ' צרכי הגוף

גוף - עור, צפרניים: תלישתם מהשפתיים או מהאצבע, עיין אות ע'

ד'

דבר האבד, פ' כל שמפסיד מן הקרן - מותר בחוה"מ אפילו מלאכה גמורה (שכמותה אסורה ביו"ט מה"ת).

❖ **אולם בשביל קלקול מיעוט** אינו נקרא דבר האבד, כל שעיקר הדבר אינו נפסד (כמו בגדים ומנעלים שיתקלקלו יותר אם לא יתקנם).

❖ **כל שאין בו הפסד קרן,** אבל יש בו הפסד שאינו מרוויח - מותר במלאכה מדרבנן (ולא מה"ת), אך בתנאי שאין בה טורח.

❖ מלאכה גמורה כדי להרוויח – אסור, ואפילו אין בה שום טורח (כגון התולש פירות וכדומה כדי להרוויח).

❖ ולא עסקינן ב'מסחר', שזה אסור כדלהלן, אלא בשאר הדברים שאפשר להרוויח מהם, ואינו מצוי תמיד.

❖ יש הרבה אופנים ש'מסחר' מותר, כגון ביש שם 'הפסד' או שהוא דבר האבד באופן 'שימנע ממנו ריווח גדול שאינו שכיח', או באופנים שיש 'הפסד קונים קבועים' וכדומה, אך פרטיהם רבים מדי מלפרטם בדפים הללו. ועיין באריכות בשו"ע סי' תקל"ט ובגו"כ שם, ובאחרוני זמנינו בדין מסחר בזמנינו אנו.

❖ מעשה אומן: באופן שדבר האבד מותר, אין צריך לעשות בו שום שינוי, וכמו"כ מותר לעשותו ע"י מעשה אומן (ריש סי' תקל"ז).

❖ אולם אף בדבר האבד – אסור ע"י טירחא מרובה (רמ"א ריש סי' תקל"ז, ומס"ב וס"ה והלאה).

❖ אך כשיש הפסד מרובה או צורך גדול – מותר אף ע"י טירחא מרובה (סי' תקל"ח ס"א, ומשנ"ב סק"ו).

❖ ספק דבר האבד: אם מסתפק אם הוא דבר האבד – מותר (מ"א תקל"ז א').

❖ דבר האבד – כאשר ניכר לכל שהוא דבר האבד, מותר לעשות אף בפרהסיא, אבל כשאינו הפסד ודאי, או שאין הפסדו ניכר – יעשה לכתחילה רק בצנעה (סי' תקל"ח ס"ב וביה"ל ד"ה וכן).

❖ דבר האבד – כאשר כיוון מלאכתו למועד (פירוש שהיה יכול לבשל מערב יו"ט, אבל היה נוח לו יותר לבשל בחוה"מ), אסור לעשותו אף בדבר האבד (טור שו"ע סי' תקל"ח ס"א).

דברי תורה, כתיבתם בחוה"מ: מותר לכתוב דברי תורה בחוה"מ כדי שלא ישכחם ולא יפסידם, וכן מותר לכתוב ספר לתועלת הרבים או להעתיק מספר לצורך לימודו (תקמ"ד ס"ב וס"ט).

❖ אולם לטייפון, ובפרט באופן יפה ומדוקדק, ואפילו לצורך הציבור נכנס למחלוקת אם זה מלאכת אומן שאסור אף בשביל הציבור (שהרי אינו מותר לציבור אלא מלאכת הדייט, חוץ מלצורך הנאת גופם).

דגים, טחינתם: מותר לטחון דגים בכל אופן לצורך המועד, ואפילו ע"י טירחא מרובה, ואף אם היה יכול לטחון מערב יו"ט, וכמו"כ מותר גם לתקן כלי הטחינה כשצריך לכך (מ"ב תק"ל, ס"ק א' תק"מ ח"י).

❖ החלת המים באקוועריום (Aquarium, Fish tank): אסור להחליף מים של אקוועריום בחוה"מ, כי יש בו משום איסור 'צידה' אף שמחזיר הדגים למים, אכן כשיש סכנה שהדגים ימותו ויש בו משום הפסד, וגם לא כיוון מלאכתו במועד – מותר (הומ"כ פ"ז הע"ז ח', ותקל"ז).

❖ צידת דגים (Fishing): לרוב הפוסקים אסור לצוד בחוה"מ לשם תענוג, אך יש כמה שמתירים, ואם משתמש בחלק מהדגים לצורך אכילה בחוה"מ או ביו"ט – מותר לכו"ע (שם).

דיבורי חול: אסור בשבת ויו"ט משום "ודבר דבר", אבל בחוה"מ מותר לדבר דיבור של

מלאכת איסור שרוצה לעשות לאחר יו"ט, או לסכם עם גוי על מלאכה של אחר יו"ט, ובלבד שלא יעשה מעשה, כגון למדוד (מעסטן) ולשקול (וועיגן) וכדומה או ליתן כסף (צאהלן מיט געלט) (סי' תקמ"ג ס"ג).

דירה, העברתה: אסור להעביר דירה בחוה"מ, אך אם יש בו משום הפסד ודבר האבד – ישאל שאלת חכם (תקל"ד מ"ב ט"ו, תקל"ח מ"ב ד').

דליפה (Leak) שבכיור או מן הגג, תיקונה – עיין אות ת' תיקון דליפה (Leak)

ה'

הדלקת אש וכיבוי: מותר להדליק אש ולכבותה אף ללא צורך אוכל נפש, אבל אם אין בו שום צורך, אלא לתענוג בעלמא – אסור (לקט יושר שם).

הדלקת לעקטער וכיבוי: מותר להדליק חשמל ולכבותו אפילו ללא שום צורך (שם).

❖ הנאה ממלאכת איסור בחוה"מ: אסור ליהנות ממלאכת איסור בחוה"מ, לכן מלאכה שנעשתה במזיד, יש להחמיר בכל אופן שלא ליהנות מזה בחוה"מ (סי' תקל"ח, ועיי"ש סו"ס בדרשו בשם שבט הלוי והגרש"א מזה).

❖ אבל מותר ליהנות המלאכה שנעשתה ע"י גוי באיסור (עפ"י סי' תקל"ח ודרשו שם הע' 3, לשיטות דמלאכת חוה"מ אסורה מדרבנן, ועוד סניף להיתר, מהא דיש מתירין לכוון מלאכתו בדבר האבד ע"י גוי, וכשיש מתירין, מותר בדיעבד).

❖ אם המלאכה נעשתה בשוגג, יש המתירין ליהנות גם בחוה"מ (עי' סי' ש"ח מ"ב סק"ג בשם הגר"א שפוסק בשוגג כר' מאיר).

❖ לשיטות דמלאכת חוה"מ אסורה מדרבנן, אפשר להקל כבמלאכות דרבנן גבי שבת (עי' ריש סי' ש"ח ביה"ל בשם הגר"א וחי"א).

הוצאה: בחוה"מ מותר להוציא מרשות לרשות בכל אופן, ואף שלא לצורך המועד (שם).

העברת חפצים מבית לבית: אסור להעביר חפצים מבית לבית באותו עיר (תקל"ד מ"ב ט"ו).

❖ בחשש הפסד: מותר להעביר חפצים כדי שלא ייגנבו או מפני נזק אחר, ואפילו מעיר לעיר, אך יעשה זאת בצנעה אם אפשר בכך (תקל"ח ס"א, מ"ב ו', בה"ל וכן).

❖ בכיוון מלאכתו במועד: אם מלפני המועד כיוון מלאכתו וחשב לעשותה בחוה"מ היות שאז זמנו יותר פנוי – אסור אפילו בהפסד (תקל"ח ס"א).

הריגת שרצים חרקים וכדומה: מותר להרוג כל מיני שרצים חרקים ויתושים (Mosquitos) אם יש בזה שום צורך, כגון שמציקים לו (ע'ר לייט פון זיי) (תקמ"א ס"א, וס"ה).

❖ הריגתם ללא צורך: אך אסור להרגם ללא צורך כלל (שם, ובה"ל תק"ל סוד"ה).

י'

וואנע (Bath tub): ראה אות א' אמבטיה

ווייעלעשען (Violation): תיקון הנחוץ מצד חוקי המדינה, כגון דבר שנתקלקל, ואפשר שהמפקחים יבואו ויקנסו אותו – מותר לתקנו אפילו במעשה אומן, ככל ספק דבר האבד (מ"א תקל"ז א').

וילון (Blinds) שנתלש ועומד ליפול: וילון שנתלש ואפשר שכל הוילון ייפול מהחלון וכדומה, מותר לתקנו

במעשה הדיוט לצורך מועד.

❖ **אבל** אם יפול באופן שיעטרך להביא אומן אחרי יו"ט, ויש בו משום ספק הפסד – מותר כבר עכשיו לתקנו ע"י מעשה אומן כדי שלא ייפול (שם).

ז'

זבובים: ראה אות ה' הריגת חרקים וכדומה

זבל ואשפה, פינייים: לא יפנה זבל ואשפה מחצרו בחוה"מ, ואם מפריעים לו ביותר – יפנה בצנעה (תקל"ד מ"ב א' ד').

❖ **פחי אשפה:** אבל מותר לפנות פחי אשפה (Garbage cans) מהחצר, אך רק אם דרכו בכך באופן תדיר, וזה צורך המועד.

זריעה: הנחת בצל או אבוקאדו במים: אין להטיל בצל או אבוקאדו במים בחוה"מ (ביה"ל תק"ל סוד"ה).

❖ **לכל דיני זריעה בחוה"מ,** עיין אות צ' צמחים (Plants)

ח'

חובות, גבייתם: מותר לגבות חובות בחוה"מ, ובפרט אם חושש שאחרי המועד יתקשה לגבותם, ובאופן שמוותר ללכת לבית המשפט, ובפרט בחובות של גוים – גם בחוה"מ מותר (תקל"ג א"א סק"ו, מ"א תקל"ז א').

❖ **לשלם חובות:** נפק"מ בין חוב פרטי – שמוותר, לחוב של ביזנעס (עי' בזה ספר חוה"מ"כ).

חנות (געשעפט): חנות (געשעפט) או בעקעריי שהם לצורך יו"ט ולצורכי מועד, מותרים למכור ולאפות אפילו בגלוי, כיון שניכר שזהו לצורך המועד.

❖ **באינו ניכר שזה לצורך המועד** – כגון שמוכרים חבילות וקופסאות גדולות של סחורה עבור כל ימי מועד, צריך שיעשו זאת בצינעה.

❖ **לצורך מוצאי יו"ט:** אם המכירה או העסק הוא עבור אחד יו"ט, אסור בכל אופן (הגרש"א, ושש"כ).

חשמל: עי' אות ל לעקטער

טירחא בחוה"מ אסורה: אפי' שלא במלאכה (סי' תקל"ד ס"ג משנ"ב ס"ק ט"ו, סי' תקל"ה ס"א מ"ב סק"א).

❖ **'לצורך המועד' – מותר ב'טירחא מותרת,** אבל 'טירחא מרובה' אסורה (וסי' תקל"ז מ"ב ס"ק ט"ו בשם פרמ"ג (עכ"פ שלא באוכל נפש לכו"ע אסור ודו"ק שם, וסי' תק"מ סוס"ק ז').

❖ **ו'טירחא כשהיא לצורך המועד מותרת אפי' בפרהסיא,** אבל צריך שיהא ניכר שהיא לצורך המועד (סי' תקל"ה משנ"ב ס"ק ד').

❖ **גם לצורך מצוה מותר רק באופן שניכר שהיא לצורך מצוה** (סי' תר"מ ס"ו ביה"ל ד"ה וסעודת, לבנות סוכה לצורך סעודת מצוה).

❖ **טירחא מרובה – לצורך דבר האבד שיש בו משום הפסד גדול,** מותר (משנ"ב סי' תקל"ה סוסק"ו דרשו סי' תקל"ז סוף מס' 25).

❖ **אבל טירחא מרובה לצורך דבר האבד כשאין בו הפסד גדול,** אסור (שם, וסי' תקל"ז ס"ב וס"ה מ"ב ס"ק ז', ושו"ע סי' זה שם והלאה).

❖ **החזרת כלי פסח לסטארעדזש:** אסור להחזיר כלי פסח לסטארעדזש או למקומם במשך כל השנה כדי להרוויח זמן במוצאי יו"ט, או לשם עיסוק בעלמא.

❖ אבל אם הם מפריעים מחמת איזו סיבה שתהיה, מותר.

❖ **עבודה קבועה בצרכי הבית:** כל דברים שרגילים לעשות בבית מותר לעשות ולטרוח בחול מועד, ובכלל זה שטיפת הריצפה, סידור כלים ובגדים הנעשים בכל העת, ניקוי חלונות לאלו העושים זה בקביעות מדי שבוע וכדומה, אבל אם נתלכלך ביותר – מותר בכל אופן לצורך המועד.

❖ **סידור חפצים, ארון (שאפע):** אסור לסדר שאפע, לנקות או לשטוף כל מיני חפצים מלכלוך ואבק, וכן ניקוי החצר שאינו עושה בקביעות, אסור שלא לצורך המועד.

❖ **הכנות לפני חתונה:** אסור להכין דירה לזוג עבור אחרי החתונה (לאחר יו"ט), לקנות צרכיהם, או לסדר ההזמנות (Invitations).

❖ **הליכה מרובה – מותרת,** ואפי' יש בה טירחא מרובה וגם אינה מחמת הפסד (ארחות חיים הל' יו"ט, חוש"מ סי' ד').

טעלעפאן: טעלפאן שצריך לחוה"מ – מותר לתקנו ע"י מעשה הדיוט (תקמ"א ס"א, וס"ה).
❖ **לצורך גדול – אם אין לו טעלעפאן בבית או שצריך הטעלעפאן לצורך גדול ממש – מותר אף ע"י מעשה אומן ובטירחא מרובה,** אבל יעשה בצנעה (מ"ב תקמ"א ד', דרשו 9' ז').

טעקסט (Texting): י"א דמותר לכו"ע מטעם כתב שאינו מתקיים דמותר (סי' תקמ"ה ברמ"א) (דעצם הכתב נמחק ורק שמור בתוך דיסק) (שמעתי מחכם אחד).

טעכנעלאגיע: כל דבר שאינו בעצם מעשה אומן, אלא מלאכת הדיוט וכל אדם עושהו, אבל התוצאה מהפעולה הרי היא כמעשה ידי אומן, כגון – כל דבר שעושים ע"י מכונה

אלעקטראניט (לעבלס וכדו'), או דפוס שעושים בו אותיות למאפה, או חותם של מיני צורות, או כל מכונת כתיבה וכדומה (טייפן), נחלקו בזה האחרונים רבות ולכן:

- ❖ כל שאינו לצורך המועד, נכנס למחלוקת אם מלאכת חוה"מ אסורה מה"ת או מדרבנן.
- ❖ ואם הוא לצורך המועד, מקילים כמו כל מעשה הדיוט, אף שהתוצאה היא כמעשה אומן (עיין בארוכה בספרי אחרונים, דרשו ס' תקמ"א סו"ד הע' 11, ובפרט בס' פני השולחן ובס' חוהמ"כ פ"ו מספ"ט ואילך).
- ❖ קטנים שעושים ע"י מכונה יש להקל לשם תענוג.

ה'

ילדים:

- ❖ כיבוס בגדיהם: ראה אות כ' כיבוס (אות י"א)
- ❖ אופניים (בייק) לתקן להם: ראה אות א' אופניים
- ❖ ציורים: ראה אות כ' כתיבה

כ'

כיבוס: אסור בחוה"מ לכבס כל סוגי הכיבוסים, הן הרבה והן מעט, הן בידים – אע"ג שמשנה מדרכו, והן ע"י מכונה (מאשין), ואע"ג שמתכבס מאליו (תקל"ד ס"א).

- ❖ **כיבוס בגדי קטנים:** בגדי קטנים שמתלכלכים תמיד מותרים בכיבוס, אך בתנאי שאין להם בגדים אחרים, ומותר לכבס אפילו הרבה ביחד ולאז דווקא כל בגד לבד (חוהמ"כ בנספח לפרק ה').

- ❖ **כיבוס האנטעקער (מגבות):** מותר לכבס האנטעקער שמתלכלכים תמיד, אך בתנאי שאין לו אחרים, ונוהג להחליפם מדי פעם (תקל"ד מ"ב סק"ד).

- ❖ אבל אם רגיל להחליף ההאנטעקער רק פעם לשבוע וכדומה, אסור, וצריך לכבס מערב יו"ט מה שצריך ליו"ט (מ"ב שם).

- ❖ האנטעקער שמנגבים בהם הגוף, חמורים יותר (עי' מ"ב סק"ו), וע' ס' חוהמ"כ שמתיר בזה ע"י ריבוי בשיעורים, פ' יחד עם כביסה שמוותרת בחוה"מ.

- ❖ בגדים שמתלכלכים תדיר: תינוקות קטנים שמלכלכים כל הזמן בגדי אימהותיהם, הרי זה כדן האנטעקער שמוותר לכבס באין להן אחרים.

- ❖ בגדי העסוקים במטבח (קיד): וכן הדין גבי נשים שעוסקות במטבח ובגדיהן מתלכלכים תדיר, הרי זה כהאנטעקער שמוותרים בכיבוס באין להם אחרים.

- ❖ בגדים תחתונים וגרביים: מותר לכבס לצורך המועד בגדים תחתונים וגרביים (אונטער וועש, זאקן), אך בתנאי שאין לו אחרים (שם), ויותר טוב לקנות חדשים מלכבס.

- ❖ בגדי גדולים שנתלכלכו – אפילו בגד המיוחד למועד או כל בגד יפה שמשתמש בו במועד, אסור לכבסו בחוה"מ, חוץ אם אין לו בגד אחר שראוי ללבושו במועד, שאז

מותר לכבס הבגד (שם) או החלק מהבגד שנתלכלך (ובהיתר זה עדיף להוסיף על בגדי קטנים בעת כיבוסם).

❖ **להוסיף על בגדי קטנים:** אסור להוסיף בגד של גדול למכונה (מאשין) בעת כיבוס בגדי קטנים (שם).

❖ **ניקוי לכלוך או כתם:** בגד של גדול שנתלכלך או נכתם ביו"ט – יש להתיר לכבס רק הלכלוך או הכתם (ס"י תקל"ד דרשו הע' 1 בשם גדולי הפוסקים ע"ש).

❖ גם לכלוך או כתם שהיה על הבגד קודם יו"ט מותר לנקותו, ובלבד שלא יכוון לנקותו דווקא במועד (שם בשם הגריש"א).

❖ **בחשש הפסד:** בגד של גדול שנתלכלך במועד שצריך לכבס כולו ואם ימתין עד אחר המועד עשוי הבגד להתקלקל, או שהכתם כבר לא ירד, מותר לכבס כל הבגד מדין דבר האבד (ובהיתר זה עדיף להוסיף על בגדי קטנים בעת כיבוסם) (עי' דרשו שם בשם הר"י מפאריש).

❖ **כביסה במקום קניית בגדים:** מותר לקנות בגדים בחוה"מ לצורך המועד (דהוי צרכי הגוף), ולעולם יותר טוב לקנות חדשים מלכבס, אפילו כשיש להתיר.

❖ **סדינים** (בעטצייג): סדינים שנתלכלכו או שנזדמנו לו אורחים בחוה"מ ואין לו סדינים אחרים – מותר לכבסם (תקל"ד שם).

❖ **כובע ובגד:** יש אחרונים שמתירים לנקות (פיצן) בלי מים כובע או בגד מהאבק שעליהם (ויש לעיין בזה), אבל בגד שנתמלא עם אבק ביו"ט – ודאי מותר להסיר האבק (ואפילו עם מים) (חומ"כ פ"ה ל"ה).

כיור (Sink), תיקונו: מותר לתקן כיור בחוה"מ ע"י מעשה הדיוט ובתיקון קל בלבד, אבל אם צריך דווקא לכיור מסוים וקשה עליו להשתמש בכיור אחר – מותר אף במלאכת אומן (מ"ב תקמ"א ד' ותק"מ ח"י).

❖ **תיקון דליפה (Leak):** אסור לתקן דליפה שבכיור וכן גבי דליפה מן הגג, אבל אם יש בה הפרעה כגון שעושה רעש או לכלוך גדול וכיוצ"ב – מותר במעשה הדיוט (תקמ"א ס"א, מ"ב ד').

❖ ואם יש בו משום הפסד ממש או כאשר מצויץ את הבית, מותר במעשה אומן (ועיין ביה"ל ס"י תק"מ ד"ה סדקים שבבית).

כלי נגינה: מותר לנגן בכלי נגינה אפילו בחוה"מ פסח (ספר מצות ספירת העומר), אבל אסור להתלמד לנגן (מ"ב תקל"ו ב').

❖ **תיקונים:** מותר לתקן כלי נגינה אם רוצה לנגן במועד, אך רק ע"י מעשה הדיוט, וגם בלי טורח (תקמ"א ס"א, תק"מ מ"ב ב').

כלי פסח להחזיר לסטארעדזש: ע"י אות ט' – טירחא במועד

כתיבה באידיש: נוהגין להקל לכתוב דברים בכתב פשוט ורגיל (כגון מה שכותבין רשימות קניות (Grocery lists) או כתובות (Addresses) – רק בכתב רגיל, וכן באנגלית – בכתב פשוט הנקרא Handwriting ולא באותיות מרובעות ויפות (תקמ"ה ס"ה, ביה"ל).

- ❖ **ויכתוב בשינוי** (אם אפשר) – כגון לעשות שורה עליונה עקומה, או להחזיק העט – (פנן, Pen) בשינוי קצת, כיון שהרמ"א ועו"פ מחמירין בכל אופן (תקמ"ה מ"ב ס"ק ל"ה).
- ❖ **כתיבה יפה ומדוקדקת:** אסור לכתוב כתיבה יפה מדוקדקת, בלשון הקודש או שאר לשונות בכל אופן, וכן אסור בכתב אידיש ושאר מיני כתיבה אם כתבן באופן מדוקדק ויפה, ואפילו לצורך המועד (שם).
- ❖ **כתיבה בטשאק** (גידים, Chalk): מותר לכתוב בטשאק בחוה"מ בכל אופן, ובפרט לידים שכותבים ברחוב או בחצר (שבה"ק סי' קס"ח).
- ❖ **אגרת שלומים:** מותר לכתוב אגרת שלומים בכתב פשוט, וי"א שצריך לשנות קצת ולעשות את השורה ראשונה עקומה וכנ"ל (ס"ה).
- ❖ **ציור תמונות:** מותר לילדים לצייר תמונות לצורך משחק בחוה"מ (וי"א שגם הגדולים מותרים – אם יש להם הכרח בשביל משחק וכו') (חומ"כ פ"ו ס"ד).
- ❖ **ציור בגדולים:** אין לגדולים לעשות אותיות מסודרות וכ"ש לצייר תמונות, ויש מתירין לצורך משחק (שם).
- ❖ **פאזל לילדים:** עיין אות פ'

ל

- לולב:** מותר להטיל לולב לתוך מים, וכן מותר להחליף המים בחוה"מ לצורך זה (ש"ע תרנ"ד).
- לימוד נהיגה** (Driving Lessons): אסור ללמוד נהיגה בחוה"מ, ואם כבר התחיל בלימודו – ואם לא ימשיך יהיה לו נזק או הפסד גדול – מותר, ויתלמד בצנעה (ולא במקום שרואים אותו), וכדאי שישאל שאלת חכם.
- ❖ **אך אם כיוון מלאכתו במועד,** דהיינו שהכין עצמו להתלמד בחוה"מ – אסור.
- לעקטער** (חשמל) מותר בחוה"מ להדליק חשמל ולכבותו, ואפילו ללא שום צורך (לקט יושד שם).
- ❖ **מנורה** (לאמפ, Bulb): מותר להחליף מנורה לצורך המועד, אבל אם יצטרך לטירחא מרובה – אסור (תקמ"א ס"א, תק"מ מ"ב ב').
- ❖ **לצורך גדול:** אבל אם אי אפשר לו השימוש במקום ההוא ללא החלפת המנורה – מותר להחליף אפילו ע"י טירחא מרובה, ובאופן זה מותר גם לתקן הלעקטער ע"י מלאכת אומן (מ"ב תקמ"א ד').
- ❖ **תיקונים לצורך אוכל נפש:** לצורך המועד מותר לתקן מכונה, כגון המאטאר (Motor), החוט (Plug) או האור (Light) וכדומה של כל מיני מכשירי לעקטער (Appliances) במטבח (ק"ך), ואפילו במעשה אומן (אולם להביא לאומן מותר רק לצורך גדול).
- ❖ **פלאג אין וואנט** (Outlet): וכן מותר לתקן הפלאג כדי להכניס לתוך הלעקטער בקיר המטבח (Plug אין וואנט) וכדומה, ואפילו במעשה אומן.
- ❖ **אבל בשאר מקומות הבית** מותר לתקן החוט (Plug) 'לצורך מועד' רק במעשה הדיוט.

מועד, ע' אות צ' צורכי מועד

מטבח (קיר, Kitchen): מותר לתקן כל כלי המטבח שצריך לבישולו, כגון סירים, סכינים, מיקסער (Mixer), כלי טחינה (Blender), וכן אם צריך תיקון בפרידזש (Fridge), תנור (Oven), כירה (Stove) או לעיר קאנדישאן (Air-Condition) שבמטבח, ומותר אפילו במעשה אומן ובטירחא מרובה, אולם רק אם זקוק לכלים הללו לצורך בישולו (מ"ב תק"מ ח"י).

❖ מכשירי אוכל נפש (כלי המטבח שצריך לבישולו):

❖ מותר אפי' ע"י מעשה אומן.

❖ מותר אפילו ע"י טירחא מרובה (משנ"ב ס' תקל"ז ס"ק ט"ו).

❖ מותר להביא מבית האומן מכשיר של אוכל נפש וכן כליו לצורך המועד (ס' תקל"ד ס"ג).

❖ אולם להוליך לאומן כלי אוכל נפש שנשבר ביו"ט כדי לתקנו לצורך אוכל נפש, אפשר להקל לצורך גדול (משנ"ב תקל"ד ס"ק ט"ו, מאמר מרדכי סק"ד, ס' פני השולחן דף קל"ו).

❖ מותר לתקן מכשירי אוכל נפש אף כשאפשר לשאול כמותם משכניו (משנ"ב ס' תקל"ד ס"ק כ"ח).

❖ מכשירי אוכל נפש שנשברו לפני המועד, אסור לתקנם בחוה"מ (משנ"ב ס"ק תק"מ ס"ק כ"ז).

❖ מכשירי מכשירים של אוכל נפש:

❖ פירוש, לתקן כלים כדי לתקן על ידם מכשירי אוכל נפש (וכגון לתקן דרילער או פלעשלייט, כדי אח"כ לתקן בהם כלים אחרים לצורך המטבח).

❖ דינם כשאר צרכי מועד, ומותר לתקנם רק ע"י מעשה הדיוט (מחבר ס' תקמ"א ס"א משנ"ב ס"ק ב').

מלאכה בטירחא – ע' אות ט' טירחא בחוה"מ

מלאכה שאינו צריך לחוה"מ: אלו שסובלים מחוסר מנוחה (נערוון) כאשר מתבטלים ממלאכה, מותרים בכל מיני מלאכות שמותר לקטנים (ע' בפסק"ת).

❖ וכן הדין גבי אלו שמדגישים מאוד לחוצים אם משאירים 'מלאכה המותרת' על לאחר יו"ט ורוחם קצרה מאד לסיים אותם מקודם לכן.

מלאכה – הנאה ממלאכת איסור בחוה"מ, עיין אות ה' הנאה ממלאכת איסור

'מעשה הדיוט' ו'מעשה אומן':

❖ 'מעשה הדיוט': פירוש, מלאכה שכל אדם יודע לעשותה בדרך יפה וטוב, אבל עכשיו עושה בדרך שינוי ולא יפה ואינו צריך תשומת לב מרובה לעשותה כתיקונה

(עפ"י הרמב"ם פ"ז מהלכות יו"ט), וכל אדם עושה אותה כפי מה שמזדמן לו (אבי געמאכט)

(מ"מ שם בשם הרמב"ן).

- ❖ 'מעשה הדיוט' – רק בשינוי: כל דבר שמוותר לעשות לצורך המועד צריך שיעשה ב'מעשה הדיוט' – ובשינוי (ס' תקל"א ביה"ל ד"ה ואלו, תק"מ מ"ב ס"ק ט"ז, תקמ"ב מ"ב סק"א).
- ❖ 'מעשה אומן': פירושו, כל דבר שאדם יודע לעשותו בדרך יפה וטוב אבל צריך תשומת לב מרובה כדי שייצא באופן הראוי כתיקונו (שם).
- ❖ 'מעשה אומן' נקרא גם – דבר שרק האומן עושה, ואין בידי כל אדם לעשותו, ואז אסור אף שאינו עושה דווקא בתשומת לב כנ"ל (מ"ק: ר"ש בן היתום, וא"א בוטשאטש ס' תקמ"ה).

מקלחת (Shower): ראה אות א' אמבטיה.

מצוה: צרכי מצוה מותרים בחוה"מ – וגם במצוה של יחיד, ואפילו כאשר אינם לצורך המועד, אבל אסור לעשות מעשה אומן אף לצורך מצוה, לכן יעשה מעשה הדיוט בלבד (תקמ"ד ס"א מ"ב ח', חוה"מ פ"ב ספ"ג).

- ❖ לצורך מצוה עוברת – מותר אפילו במעשה אומן, ואפילו במצוה של יחיד (שם).
- משקפיים (ברילן): מותר לתקן משקפיים לצורך המועד, כגון להכניס הזכוכית או להתאים הידיות (הענטלער) ע"י מעשה הדיוט (תקמ"א ס"א, וס"ה).
- ❖ לצורך גדול – כאשר אינו יכול לראות בלי משקפיים, מותר אפילו ע"י מעשה אומן ובטירחא מרובה (תקמ"ו ס"ה).

משחקים (Toys), תיקון: אין לתקן משחקים של קטנים אלא לצורך המועד וע"י מעשה הדיוט, ובלי טירחא מרובה, שהרי יש להם משחקים אחרים (תקמ"א ס"א, וס"ה תק"ל בה"ל סוד"ה).

מתקן: תיקון כלי לצורך המועד, שלא לצורך אוכל נפש – עיין אות ת' תיקון

ב'

נגינה: ראה אות כ' כלי נגינה

- נייד: מותר לחתוך או לקרוע נייד או ניילון לפי מידה מסוימת, אבל רק לצורך המועד ובלי טירחא מרובה, ואם קורע בלי מידה מסוימת – מותר אף שלא לצורך המועד (שם).
- נעליים: אסור לתקן הנעליים, ואע"ג שיהיו נקרעים יותר מחמת השימוש (שם ס"ד).
- ❖ אולם בחשש הפסד – כאשר חושש שבלי שיתקנם ייקרעו לגמרי, הרי הוא כדבר האבד, ומותר אף ע"י מעשה אומן, אבל מוטב שיקנה נעליים חדשים מלתקן ע"י מעשה אומן (שם).
- ❖ הברקת נעליים (Shoe-polish): דנו האחרונים אם מותר להבריק נעליים במשחה, ואפי' במשחה נוזלית (Liquid), אבל הסרת האבק ע"י מברשת – מותר לכו"ע (לבושי מרדכי א"ח ג, שו"ת יגל יעקב ס' כ"ה, שעדים מציינים, הגר"ש, שבט הלוי).
- ❖ נעליים שנתלכלכו: נעליים שנתלכלכו ביותר ואין כבודו להשתמש בהם כך וגם אין לו נעליים אחרים – מותר לנקותם ע"י מריחת משחה, ובפרט אם נתלכלכו בתוך

המועד (וכנ"ל להמתירין), אבל מוטב שייתן לגוי לנקותם, ומ"מ לא יבריק אותם (אויס-גלאנצן) (וכנ"ל להאוסרין).

נרות, פתילות: להכין בחוה"מ פתילות שעושים מצמד גפן, עיין אות פ' פתילות לנרות

ס'

סוכה, תיקונה בחוה"מ: מותר לתקן כל תיקון בסוכה לצורך ההשתמשות בסוכה, אך לא ע"י מעשה אומן, ולא בטורח הרבה (תקמ"א ס"א, וס"ה).

❖ בנייתה בחוה"מ: אם אין לו סוכה כדי לאכול ולישון בה – מותר לבנות בחוה"מ, ואפילו כיוון מלאכתו במועד, ובעת הצורך מותר אף ע"י מעשה אומן ובטירחא רבה (תרל"ז ביה"ל ד"ה עושה).

❖ גוי וקישוט בסוכה ובבית: מותר בחוה"מ לתלות גוי סוכה בתוך הסוכה, אך לא בקירות הבית, ודווקא ע"י מעשה הדיוט, כגון להדביקם או לחברם ע"י מסמר (נאגל), אבל לא ע"י מעשה אומן או בטירחא מדובה (שם, תקמ"ד מ"ב ח').

סחורה (Business): דיני מסחר מורכבים ומסובכים מדי כדי לפרטם כל צרכם, ולכן בכל אלו דלהלן ישאל שאלת חכם באופני ההיתר:

❖ מיסים ודמי שכירות: כשצריך לשלם מיסים או דמי שכירות – ישאל שאלת חכם האם מותר כדבר האבד.

❖ במקום ריווח גדול: במקום שיש לו הזדמנות לריווח גדול שלא ימצא להרוויח אחרי המועד – ישאל מחכם המבין בעניין ההוא.

❖ יום השוק (Show-day): יום השוק שאינו מזדמן אלא מפעם לפעם – ישאל שאלת חכם האם מותר לעסוק שם בסחורתו.

❖ קניית חפץ שלא לצורך המועד: הזדמן לו חפץ שאין בו צורך המועד, אך לא ימצא לקנותו אחרי המועד, או שיימצא רק בדמים יקרים יותר, או שיצטרך לנסוע לעיר אחרת עבור זה – ישאל שאלת חכם.

❖ אנענט מכירות (Sales-person, Agent): אדם המשמש כאנענט עבור קאמפעני, וייתכן שיהיה הפסד לקאמפעני אם לא יעבוד עבורם בחוה"מ – ישאל שאלת חכם.

❖ פעולות בבאנק: לכל הפעולות בבאנק, כגון הלוואות, טשעקס, זקיפת חוב בסחורה, משכונות וכדומה – ישאל שאלת חכם.

❖ מכירת דירה או השכרתה: בכל אופן שהזדמן לו למכור או להשכיר דירה או בית עסק וכדומה בתנאים טובים שלא יוצעו לו כן אחרי המועד – ישאל שאלת חכם.

ספרים: אסור לכרוך ספרים בחוה"מ, ואפילו לצורך הציבור (תקמ"ד מ"ב ד').

❖ אולם מותר לתקן הדפים של ספרים וסידורים עם דבק (Tape), מעשה הדיוט, ואפילו לצורך יחיד, ובלבד שצריך להם לחוה"מ, כגון מחזור של חג או ספרים שלומד בהם במיוחד (תקמ"א ס"א, וס"ה).

❖ **סידורים וספרים של ציבור:** מותר לתקן ספרים של הציבור ככל שאר צרכי ציבור שמוותר, אף כאשר אין בהם צורך המועד, אולם דווקא כזוה לצורך מצוה, ויתקן ע"י מעשה הדיוט בלבד, אך לא ע"י מעשה אומן, כגון כריכת ספרים (בינדען) וכדומה (תקמ"ד מ"ב א').

ע'

עור וציפורניים: מותר לתלשם מהשפתיים או מהאצבע וכדומה – כאשר הם מפריעים, וכ"ש אם כואב או משום כבוד הבריות, כמו כל צרכי הגוף שמוותר בחוה"מ בכל אופן.

❖ אבל אם מסירים מחמת הרגילות, בלי סיבה, יש למנוע מלתלשם – לשיטות הסוברים שכל מלאכה האסורה בשבת אסור לעשות בחוה"מ, וא"כ ה"נ אסור משום מלאכת גוזז (שלא לצורך המועד).

עיר קאנדישאן (Air-Condition): עיר קאנדישאן שובבית שמותקן מחוץ למטבח (ק"ר) – אין לתקנו כי אם ע"י 'מעשה הדיוט', ולצורך גדול – מותר אף ע"י מעשה אומן (עיר קאנדישאן שבמטבח, עיין אות מ' מטבח) (מ"ב תקמ"א ד', וע' ביה"ל ס' תק"מ, מ"ב דרשו ס' תקל"ו הע' 2).

עכברים וכדומה, צידתם: ראה אות צ' צידה

ענפים, תלישתם: אסור לתלוש ענפים בחוה"מ, אף לא ע"י מעשה הדיוט, חוץ אם יש בה משום צורך המועד (שם, ושם).

❖ **ודיני תלישת פירות ולקיטתם (Fruit-Picking):** – ע' אות פ' פירות

ערבות להושענות: מותר לחתוך ערבות לצורך הלולב או הושענות, ואפילו ע"י מעשה אומן וטירחא מרובה (חומ"כ פ"ב ספ"ג).

❖ אבל לצורך החלפה שבכל יום אסור (שהרי הותר רק לצורך מצוה גמורה, שם).

❖ **עשבים, קצירתם:** אסור לקצור עשבים בחוה"מ, אפילו ע"י מעשה הדיוט, וכ"ש שאסור ע"י מכונה המיועדת לכך (Grass-cutter) (תק"ל ביה"ל סוד"ה, תקמ"א ס"א, וס"ה).

פ'

פאה נכרית (שייטל): נחלקו הפוסקים בתיקון פאה נכרית, האם הוא בכלל צרכי הגוף ומותר בכל עניין כמו בקישוטי אשה, או שנחשב כמתקן כלי, ואפילו לצורך יו"ט מותר רק ע"י מעשה הדיוט, אך לא ע"י מעשה אומן (א"מ י"ד, ב"מ ח"ז סל"א).

❖ **פאה נכרית שנתקלקלה:** פאה נכרית שנתקלקלה והאשה צריכה לה מאוד, ואין לה אחרת לצורך המועד – מותרת לתקנה אפילו ע"י מעשה אומן, ואינה צריכה לקנות חדשה, ומותרת גם להביאה לבית האומן לתקנה כל צרכה (מ"ב תקמ"א ד', תקל"ד מ"ב ד', תקל"ח מ"ב ד').

פאזל לילדים: מותר לילדים לעשות פאזלים (Puzzles) בחוה"מ, ואפילו ילדים גדולים יותר

שצריכים למשחקים – מותרים (חומ"כ פ"ו ס"ד).

פועלים: דיני פועלים מורכבים ומסובכים מדי כדי לפרטם כל צרכם, ולכן בכל אלו דלהלן יש לשאול שאלת חכם באופני ההיתר (ועיין כל פרטי הלכות בזה בספר חוה"מ כהלכתו פ"ט):

❖ **שלם לפועל על מלאכה בחוה"מ:** אם אין מי שיעשה לו מלאכה המותרת בחוה"מ ויש הכרח לאותה המלאכה לצורך המועד, מותר לשכור ולשלם לפועל (ועיין הפרטים מזה בספר חוה"מ פ"ט ס"ב).

❖ **שלם לפועל לצורך אוכל נפש:** אם צריך מלאכה לצורך אוכל נפש, לכתחילה יקח מישהו שיעשה בחינם, ואם אינו מוצא – מותר ליקח בשכר (עי' סי' תקמ"ב במ"ב וביה"ל שם).

❖ **שלם לפועל על עבודה שאינה מלאכה ממש:** הדין קל יותר גבי שכירות פועל עבור עבודה שאינה מלאכה ממש, אלא אסורה משום טירחה.

❖ **לשכור פועל בזול:** כשמצא לשכור פועל לצורך עבודה שאינו צריך עבור המועד, אבל אחרי המועד ימצא רק בדמים יקרים יותר (יען שרבים רוצים עבודתם וכדומה) – ישאל שאלת חכם.

❖ **לשכור פועל שאין לו מה יאכל:** יש אופנים שהותר לפועל לעשות מלאכה בחוה"מ אם אין לו מה לאכול, ויש הרבה דינים מה הפירוש שאין לו מה לאכול, וגם מה מותר לעשות לשכר (עי' פ"ט סי"ט).

❖ **בעה"ב עם פועליו:** בעה"ב המשלם לפועליו משכורתם בכל אופן, בין שעובדים בין שבטלים מעבודתם – ישאל שאלת חכם באיזה אופן הוא כדבר האבד (עי' פ"ט סי"ט, ושם בהערות על פרטיה).

❖ **הפסד לקוחות:** יש הרבה פרטי הלכות גבי החושש להפסד לקוחות אם לא יעביר להם סחורה, שמא גם אחרי המועד לא יחזרו לקנות אצלו – וישאל שאלת חכם (עי' פ"ט סל"ב).

❖ **עבודה המוגבלת בזמן:** פועל שהתחייב לגמור עבודתו לזמן ידוע, ואם לא יעמוד בדיבורו, יש חשש הפסד מצד בעה"ב זה או מצד אנשים אחרים שימנעו מלשכרו (עי' פ"ט סל"ג).

❖ **וויתור על ימי חופשה:** אם יצטרך הפועל לוותר על חופשה הפרטית שלו כדי להימנע מעבודה בחוה"מ (עי' פ"ט סל"ה).

פירות, לקיטתם (Fruit-Picking): אין ללקוט פירות בחוה"מ לשם תענוג, ואפילו אם יאכל מהם קצת – אסור, כי ניכר שהוא לתענוג בעלמא, אך יש מתירים לכתחילה אפילו לשם תענוג, ובלבד שיאכל מהם במועד (תק"ל ביה"ל סוד"ה, חומ"כ פ"ז הע' ס"ז וס"ח, המתירים א"מ, ור' פישעלע).

❖ **לקטנים יש להקל ללקוט פירות בחוה"מ לשם תענוג.**

פסידא ודבר האבד: בכל הפסד קרן של איזה דבר או רכוש, כגון בגדים וכלים, או הפסד גדול בקרן שהושקע בעסק (ביזנעס) – לכו"ע הוי כדבר האבד, ומותר אפילו במעשה אומן, אבל רק בלי טירחא מרובה, אך בשעת הדחק ממש – מותר אף ע"י טירחא מרובה (פמ"ג

תקל"ג א"א סק"ו ב, תקל"ז ב' ה).

פתילות לנרות: פתילות שעושים מצמר גפן, נכון להכין מערב יו"ט, כדי לא לשזרם (צוזאם דרייען וואטע פאר קניטן) בחוה"מ, ובדיעבד כאשר אין לו מותר לשזור (עיין חיי אדם כלל ק"י ס"ט, מ"ב ס' תקמ"א סק"ג, חוה"מ פ"ח סס"ח).

❖ **פתילות שבאות מוכנות** – מותר להכין בנרות בכל אופן בחוה"מ (חוה"מ"כ שם).

פסיק רישא: פסיק רישא בחוה"מ מותר, אבל נחלקו האחרונים האם מותר אף שלא לצורך כלל, או דווקא לצורך המועד (תקל"ז ל"ב, מ"ב דרשו 20).

פרחים – השקאת פרחים שמתקלקלים: מותר להשקות מים לפרחים שמתקלקלים, אבל אם אין בהם משום הפסד – אפשר שאסור [אף ע"י גוי], ואפילו רגילים להשקותם כל העת, וישאל שאלת חכם.

צ

צביעה: אסור בחוה"מ לצבוע קירות הבית, גדרות, כלים וארונות (תק"ל ביה"ל סוד"ה, חומ"כ פ"ז הל' ס"ז וס"ח).

צידת דגים: ראה אות ד' דגים

צידת עכברים, חרקים או נמלים (מוריטשקעס): מותר לצוד או להכין מצודה כדי שייצודו העכברים או שאר מיני חרקים, אך לא ע"י טירחא מרובה (תק"מ מ"ב ב').

❖ **לצורך גדול** – אם העכברים מפריעים לו בביתו מאוד – מותר לצודם אפילו ע"י טירחא מרובה ובמעשה אומן (מ"ב תקמ"א ד').

❖ **הריגת זבובים ויתושים** (Mosquitos) **שלא לצורך:** אסור להרוג כל מיני זבובים ויתושים שלא לצורך כלל (תק"ל ביה"ל סוד"ה).

ציור תמונות וצביעה (Painting): מותר **לילדים** לצייר תמונות לצורך משחק (ו"א שגם גדולים מותרים בשביל משחק – אם יש להם צורך בכך) (חומ"כ פ"ו ס"ד).

❖ **ציור בגדולים:** אין לגדולים לעשות אותיות מסודרות וכ"ש לצייר תמונות, ויש מתדיין לצורך משחק (שם).

ציצית – מותר לקשור ציצית בחוה"מ.

❖ **ואם צריך עבור חוה"מ,** מותר אפילו לעשות נקבים על הבגד לצורך הטלת הציצית (חוה"מ כהלכתה).

צמחים (Plants): אסור בחוה"מ להשקות שום צמחים בגינה או בחצר, וכן אסור להשקות או לזלף על מיני צמחים שהם בתוך בית בעציצים (Vases) (שם).

❖ **הטלת מים סמוך לצמחים** – מותר בחוה"מ ליטול ידיים או לשפוך מים בגינה או מרפסת (Porch) וכן לפתוח ברז מים (קראן) לצורך כלשהו, אף שהמים יגרמו לזרעים לצמוח, אך בתנאי שאין כוונתו עבור הצמחים, וגם מעשיו יוכיחו כן (חומ"כ פ"ב).

❖ **ליטול ידיים על גבי צמחים:** אבל אסור ליטול ידיים ע"ג צמחים ממש, שאין זה פסוק רישא, אלא כזורע בכונה (שם).

❖ **עציצים (Vases) שעומדים להתייבש:** עציצים עם צמחים שאם לא ישקה אותם יתייבשו, מותר להשקותם מים, אבל יעשה בצנעה, אבל אם אין בהם משום הפסד, אסור אף ע"י גויטע (תקל"ז ס"ב, וס"ה, תקל"ח ס"א).

❖ **השקיית ידות לאכילה:** השקיית ידות לצורך אכילתן במועד – מותר בכל אופן.

❖ **פרחים – השקאת פרחים שמתקלקלים,** ראה אות פ' פרחים

ציפורניים: אין נוטלין ציפורניים בחוה"מ, ואם נטל מערב יו"ט – מותר, ויש מתירין ליטלם בערב שבת חוה"מ אף שלא נטלם מערב יו"ט (תקל"א מ"ב טו).

❖ **לצורך מצוה –** כגון לטבילת מצוה או מוהל, מותר בכל אופן (ס' תקל"ב ובג"כ שם).

צרכי הגוף דינם כאוכל נפש: כל צרכי הגוף נידונים כאוכל נפש, ולכן מותר לעשות בחוה"מ לצורך הגוף אפילו מלאכות מן התורה, ואפילו בטירחא מרובה, כדין אוכל נפש (ס' תקמ"ו ס"ה, ושם ביה"ל ד"ה כל פמ"ג ס' תקל"א א"א סק"ח).

❖ **קישוטי אשה:** מותר לעשות כל המלאכות הנחוצות לקישוטי אשה (כ"כ במאירי י"ט. ד"ה כשתתבונן).

❖ **נחלקו האחרונים בתיקון פאה נכרית בשביל אשה,** אם מותר מדין צרכי הגוף או שיש בזה גזירת גילוח (אג"מ י"ד, באר משה ח"ז סל"א).

❖ **תיקון אמבטיה:** מותר לתקן אמבטיה או מקלחת (הצריכים תיקון) כשאין לו אופן אחר להתרחץ בביתו (עי' ס' פני השולחן, משנ"ב דרשו ס' תקמ"ד אות ז).

❖ **אבל אם יש לו בביתו אמבטיה או מקלחת כתיקונן ודי לו בכך,** אסור לתקן (במעשה אומן) את השני הצריך תיקון.

❖ **הסרת עור וציפורניים:** מותר להסיר עור או ציפורניים מהשפתיים או מהאצבע וכדומה – כאשר הם מפריעים, וכ"ש כאשר כואב לו או משום כבוד הבריות, כמו כל צרכי הגוף שמותר בחוה"מ בכל אופן.

❖ **אבל אם מסירים מחמת הרגילות בלי סיבה,** יש להימנע מלתלוש, לשיטות הסו' שכל מלאכה האסורה בשבת אסור לעשות בחוה"מ, וא"כ ה"נ אסור משום מלאכת גוזז (שלא לצורך המועד).

❖ **קנייה לצורך מועד:** בחוה"מ מותר לקנות הכל מאכלים, בגדים, ושאר חפצים אבל רק אם הם לצורך מועד, דהוי צרכי הגוף.

צורך המועד (שאינו אוכל נפש, ואינו צרכי הגוף): כל מלאכה שצריך לעשות לצורך המועד – שאינה אוכל נפש, ולא עבור צרכי הגוף – מותר 'במעשה הדיוט' ואסור במעשה אומן (ס' תקמ"א ס"א, וס"ה, ס' תקמ"מ ס"ג).

❖ **לשם תענוג:** אסור לעשות לשם תענוג כל המלאכות האסורות שבת, אך יש מתירים לשם תענוג במועד אפילו מלאכות מן התורה, כגון צידת דגים, תלישת פירות או לצייר ציור (אג"מ, וכן שמעתי בשם רבי פישעלע, ועי' בס' חוה"מ כהלכתו פ"ז הע' ס"ז וס"ח כל הנידון בזה).

- ❖ לכן גבי קטנים אפשר להקל במועד אפילו במלאכות מן התורה, אפילו לשם תענוג (כגון תלישת פירות, ציור וכדומה).
- ❖ ספק צורך מועד: ספק אם יש בו צורך המועד – מותר, כל שחשוב שיש בו צורך המועד (משנ"ב סי' תקל"ז סק"א).
- ❖ טירחא מרובה בשביל צורך המועד (שאינו אוכל נפש) – אסור (סי' תק"מ משנ"ב סוס"ק ב').
- ❖ כל צרכי הבית הרגילים שאינם נחשבים כ'מלאכה', כגון ניקיון רחיצה וכדומה – מותר, אבל כל שאינו נעשה בקביעות – אסור, משום טירחה בחול המועד.
- ❖ אם כיוון מלאכתו למועד – אסור (משנ"ב סי' תקמ"א סוס"ק ד').
- ❖ אם יש דבר נחוץ מאוד לצרכי המועד, מותר לעשותו אף ע"י מעשה אומן, אע"ג שאינו אוכל נפש (כגון תיקון בבית שהוא נחוץ מאד) (עי' ביה"ל סי' תק"מ, משנ"ב דרשו סי' תקל"ו מס' 2' בשם פוסקי זמנינו).
- ❖ צרכי 'ציבור' במועד: צרכי רבים ו'ציבור' שיש בהם צורך גופם – מותר בכל אופן (כגון צרכי רחצה ומקווה, שתיה ומאכלים, וכן תיקון דרכים הצריכין להם, או להסיר מכשולות ותקלות וכדו'), ואפ' אין בהם אלא משום הרווחה ולא משום הכרח (סי' תקמ"ד, חוה"מ פ"ב סע"ו בשם ריטב"א).
- ❖ ומותר 'לצורך גופם' אפ' במלאכת אומן, בטירחא מרובה, אפילו כיוונו מלאכתם למועד, ואפ' בפרהסיא (שם, ובמשנ"ב ס"ק א' ב').
- ❖ צרכי רבים שאינם צרכי הגוף – אסור במעשה אומן וכדלהלן, ואפ' צרכי בית הכנסת, ואע"ג שאין להם מקום אחר להתפלל (שם).
- ❖ צרכי רבים שלא לצורך המועד – מותר רק במעשה הדיוט (שם ט"ז ס"ק ב', משנ"ב ס"ק ד').
- ❖ אפילו דבר שהרבים לא יעשו אותו במשך השנה אלא אם כן מתקבצים יחד – מכל מקום אסור במעשה אומן, מאחר שאינו לצרכי מועד (מ"א סי' תקמ"ד ס"ק ג').
- ❖ צרכי מצוה של רבים שלא לצורך גופם – מותר רק במעשה הדיוט, כגון מיני תיקונים או להכין מעמד לצורך ישיבה או לצורך מצוה אחרת, וזהו אפילו שלא לצורך המועד (סי' תקמ"ה ס"א, משנ"ב שם).
- ❖ סידורים וספרים של ציבור: מותר לתקן ספרים של הציבור ככל שאר צרכי ציבור שמוותר, אף שאין בהם צורך המועד, ודווקא שזה לצורך מצוה, ויתקן ע"י מעשה הדיוט בלבד, אך לא ע"י מעשה אומן, כגון בחזק רב עם דבק חזק וכדומה (תקמ"ד מ"ב א').
- ❖ גבאי וממונה על צרכי ציבור: גבאי או ממונה – מותרים לתקן צרכי ציבור אף שלא לצרכי מועד, אך במעשה הדיוט דווקא (אם אינו מצרכי הגוף של הרבים), ובתנאי שלא כיוון מלאכתו במועד, כי אסור לו לכוון מלאכתו למועד.
- ❖ ואם כיוון למועד – אסור לעשותו בחו"מ, אף שהוא צורך הרבים (משנ"ב שם סק"א).

צפרנים ועור: תלישתם מהשפתיים או מהאצבע, עיין אות ע' עור

קאר (רכב), רחיצה ושטיפה (Car Wash): לא ירחץ וישטוף רכבו בחוה"מ (שהרי הוא מהדברים שאינו עושה תדיר מדי שבוע) (תק"מ מ"ב ב').

❖ **נתלכלך מאוד – קאר שנתלכלך מאוד,** וצריך להשתמש בו במועד ואינו לפי כבודו להשתמש בו בכלוכו – מותר לנקותו בידיים, ומוטב שיתננו לשטיפת רכב (Car-wash) אצל גוי (מ"ב תקמ"א ד').

❖ **ניקויו מבפנים – לא ירחץ וינקו רכבו מבפנים,** אבל אם צריך לו במועד, ואי אפשר להשתמש בו בלי לנקותו – מותר (שם, ותק"מ ב').

❖ **נהיגה בו (Driving):** מותר בחוה"מ להשתמש בקאר לצורך טיול או להגיע למקום כלשהו לשם הנאה בעלמא, אבל יש להימנע מלנסוע **חינם ללא צורך** (מ"ב דרשו 9' 7').

❖ **לימוד נהיגה (Driving lessons):** אסור ללמוד נהיגה בחוה"מ, ואם כבר התחיל בלימודו ואם לא ימשיך יהיה לו היזק או הפסד גדול – מותר, ויתלמד בצנעה (ולא במקום שרואים אותו), וכדאי שישאל שאלת חכם.

❖ **ומ"מ אם כיוון מלאכתו במועד –** דהיינו שהכין עצמו להתלמד בחוה"מ – אסור (מ"ב תקמ"א ד', דרשו 9' 7', תקל"ח ביה"ל ד"ה וכן).

❖ **תיקון קאר:** מותר לתקן קאר שמשתמש בו מדי יום או כדי לנסוע למקום מרוחק, ואפילו במעשה אומן, אבל יתקן בצנעה אם אפשר בכך (שם, ושם).

❖ **תיקון קל – בכל אופן מותר לתקן תיקון קל ומעשה הדיוט,** כל זמן שמשתמש בו בדרך כלל (ויהיה צורך מועד), אך יעשה בצנעה (שם, ותק"מ ב').

❖ **תיקון המראה (שפיגל):** מותר לתקן כל המראות של הרכב אם אינו צריך מעשה אומן כ"כ, ואז אפי' משתמש כך עם הקאר מדי יום – מ"מ מותר, ואם צריך לרכב בשביל לנסוע למקום מרוחק – מותר אף ע"י מעשה אומן.

❖ **החלפת הגלגלים (Tires):** מותר להחליף גלגלים של הקאר אם צריך לו לחוה"מ, ומוטב שיעשה ע"י גוי (מ"ב תקמ"א ד').

קושיקלעך: אסור לעשות קושיקלעך בחוה"מ, שהרי הוא קשר של אומן (תקמ"א ס"א, וס"ה תק"ל ביה"ל סוד"ה).

קטנים, לכבס בגדיהם: ראה אות כ' כיבוס

❖ **ציורים ותמונות:** ראה אות כ' כתיבה

❖ **תיקון משחקיהם:** אין לתקן משחקים של קטנים אלא ע"י מעשה הדיוט ולצורך המועד ובלי טירחא מרובה, שהרי יש להם משחקים אחרים.

קישוט הבית: אסור לתלות או לקבוע קישוט בקירות הבית ע"י מסמר וכדומה, אבל אם יש בו משום צורך המועד – יעשה ע"י מעשה הדיוט בלבד (תקמ"א ס"א, וס"ה).

❖ **אבל כיוון מלאכתו במועד והכין לעשותה בחוה"מ –** אסור לו לעשות מאומה, אפילו יש צורך גדול בכך (מ"ב תקמ"א ד').

קנייה לצורך מועד: מותר לקנות הכל לחוה"מ: מאכלים, בגדים ושאר חפצים, אבל רק אם

הם לצורך מועד, דהוי צרכי הגוף.

קריעה לפי מידה מסוימת: קורע במידה יש בו משום מלאכת מחתך, ומותר רק לצורך המועד, ובלי טירחא מרובה (תק"ל ביה"ל סוד"ה).

קריעת נייר וניילון: ראה אות נ' נייר

קשירה והתרה: מותר בחוה"מ לקשור ולהתיר קשר של קיימא, ובלבד שלא יהיה קשר של אומן, ובלי טירחא מרובה (שם).

ך

רבים, לצרכם: מותר לתקן כל חפצי הרבים לצורך תשמיש גופם במועד – אף ע"י מעשה אומן, ואפילו בטירחא מרובה, כגון לתקן במקווה, לתקן המיחם בבית הקפה, וכן לעשות לשם הרווחת גופם בבית הכנסת כגון לתקן ספסל בבית הכנסת או לתקן הלעקטער ברחוב או בביהכ"נ (תקמ"ד).

❖ **לצורך מצוה של רבים:** אבל לצורך מצוותם של רבים (ולא לגופם), כגון בנין בית הכנסת וכדומה – אסור לעשות ע"י מעשה אומן, אבל מותר ע"י מעשה הדיוט (שם, ומ"ב ד').

❖ **לכוון מלאכת רבים לחוה"מ:** אסור לכוון מלאכת רבים במועד.

❖ **אבל רבים שאין להם ממונה – מותרים לכוון מלאכתם במועד** (לעשות ולעסוק ביחד בדברים לצורך השנה), היות שאז יש להם הזדמנות לעשות (מ"א תקמ"ד ג').

רחיצת הבית, שטיפת הריצפה: מותר לרחוץ ולשטוף ריצפת הבית אם עושה כן באופן תדיר, אך אם אינו רוחץ אותה מדי שבוע – אסור, אבל אם נתלכלך ביותר – מותר, ככל שהוא לצורך המועד (תק"מ מ"ב ב, מ"א תקל"ז א' תקל"ד מ"ב ד').

רכב, עי' אות ק' קאר

רפואה ורופא: מותר לקחת כל מיני רפואה ותרופות ווייטימינים וכדו' בחוה"מ.

❖ מותר לעשות כל צרכי רפואה וכל מיני מלאכות הצריכות לרפואה ולצורך שמירת הבריאות, ונכלל בזה התעמלות (Exercise) ושאר טירחות לצורך בריאותו, וכ"ש לצורך חולה (חומ"כ פ"ז אות נ"ט).

❖ אבל דברים שאינם צרכי רפואה ולא לצורך שמירת הבריאות, אסור אפילו לחולה.

❖ אסור להזמין תור (Appointment) אצל רופא לימי חול המועד בגלל שאז יש לו יותר זמן פנוי והזדמנות, ובזה נכלל: רופא שיניים, כל מיני בדיקות וטעסטס, כשהם שלא לצורך מועד ממש.

❖ ואם יש לו כבר הזמנה (Appointment) בחוה"מ על אחת מהדברים הנ"ל, אולם יכול לדחות על אחר מועד, יעשה כן, ולא ילך במועד (אג"מ).

ש'

שטיפת הבית: ראה רחיצת הבית אות ר'

שטריימל: מותר לתקן שטריימל לצורך המועד, אך רק ע"י מעשה הדיוט (מ"ב תקל"ו דרשו 2).

❖ **שטריימל שנתקלקל:** אם נתקלקל באופן שצריך דווקא למעשה אומן – מותר, ובלבד שהוא לצורך המועד, וגם יעשה בצנעה, וכמו"כ מותר אז להביאו לבית האומן (מ"ב דרשו 9 7).

❖ **שרצים, הריגתם ללא צורך:** אסור להרגם ללא צורך כלל (שם, ובה"ל תק"ל סוד"ה).

ת'

תיקון כלים, מכשידי אוכל נפש: מותר לתקן כל כלי המטבח לצורך אוכל נפש, ואפילו ע"י מעשה אומן, ואפילו בטירחא מרובה (מ"ב תק"מ ח", תקל"ז ט"ו).

❖ **כלי שבור מערב יו"ט:** אבל אם הכלי היה שבור מערב יו"ט – אסור לתקנו בחוה"מ, ואפילו במכשידי אוכל נפש (תק"מ מ"ב כ"ז).

❖ **תיקון כלי לצורך המועד – שלא לצורך אוכל נפש:** מותר לתקן כלי שאינו לצורך אוכל נפש – ככל שיש בו צורך המועד, כגון ספסל, שולחן, מיטה, ארון, טעלעפאן ביתי, חלון, דלת, לעקטער, מנורה, תמונות, וילון וכדומה, אבל מותר רק ע"י מעשה הדיוט בלבד, ולא ע"י מעשה אומן או בטירחא מרובה (תקמ"א ס"א, וס"ה, תק"מ מ"ב ב).

❖ **תיקון כלי שלא לצורך המועד:** כאשר אין שום צורך המועד – אסור לתקן שום כלי, אפילו במעשה הדיוט בלבד (תק"ל ביה"ל סוד"ה).

❖ **תיקון כלים לצורך נחוץ מאד:** כל התיקונים שיש בהם הכרח ממש ואי אפשר בלעדיהם, מותרים אפילו במלאכת אומן ובטירחא מרובה, כגון לתקן הלעקטער בבית, דליפה בבית (Leak), מנעול הדלת וכיוצ"ב (תקמ"א ד').

❖ **תיקון למשחק או לתענוג:** אסור לתקן שום דבר אלקטוראני או שאר כלים כאשר אינו נחוץ לצורך המועד, אלא מתכוון עבור משחק או תענוג בעלמא, אך יש מתירים במעשה הדיוט בלבד, עכ"פ במעשה אומן אסור לכו"ע (חומ"כ פ"ז הל' ז ח').

תיקון דליפה (Leak): אסור לתקן כל דליפה שבכיוור או מן הגג, אבל אם יש בו הפרעה כגון שעושה רעש או שעושה לכלוך גדול וכיוצ"ב – מותר במעשה הדיוט (תקמ"א ס"א, מ"ב ד').

❖ **אך אם יש בו משום הפסד ממש,** כגון שמציף את כל הבית, מותר אף במעשה אומן (עיין ביה"ל סי' תק"מ ד"ה סדקים שבבית).

תפירה: בגד שצריך תיקון לצורך המועד – צריך לשנות בתפירה, כגון תפירה רחבה וגם עולה ויורדת וכדומה (כדין 'צרכי מועד שאינו אוכל נפש' שמתירים רק 'במעשה הדיוט') (סי' תקמ"א ס"ה, ומשנ"ב שם).

- ❖ וכאופן זה יעשה בתיקון כפתור אם צריך למלוש במועד, או שיתפור רפוי ותלוי או שיתפור קצת שלא במקומו (שם, וע' דרשו מס 13# בשם פוסקים).
 - ❖ אם אינו יכול לעשות מעשה הדיוט, מ"מ אסור לתתו לגוי לתקנו, ואפילו לצורך המועד.
 - ❖ לצורך גמור של המועד, כגון שצריך לבגד ונתקלקל מאוד וצריך תיקון מעשה אומן – יש מתירים בזה אפילו מעשה אומן, אך יעשה בצנעה (ס' פני השולחן, ס' תקמ"א ס"ה).
 - ❖ אולם אם קונה בגד כזה מפעם לפעם – י"א שצריך לקנות בגד אחר, ולכן לא יתקנו ע"י מעשה אומן (ס' תקמ"א ס"ה, משנ"ב סק"י ושעה"צ שם, וע' משנ"ב דרשו מס' 9' 7').
- תעסוקה כדי להשקיט את הרוח (נעריון): ע' אות מ' מלאכה בגלל חוסר מנוחה

זכור אותו האיש לטוב, זכות הרבים תלוי בו
שמימן שיעור זה שמירת חול המועד כהלכתו לטובת הציבור הגדול לזכות

יצחק מרדכי בן בלימא שרה חנה שרה בת בלימא

זכות הרבים יגן עליכם ועל משפחתם להתברך ממעון הברכות ברוך ברכות ישועות,
אך טוב וחסד ירדפכם כל ימי חייכם, רוב תענוג ונחת דקדושה מכל יוצאי חלציהם,
בני חיי ומזוני מיט אלע פירושם, ולשנה טובה ומתוקה !

אלע שאלות אין הלכות שבת | יום טוב | חול המועד

דיינים מומחים משיבים ועונים על שאלתכם כל ימות השבוע

929-4 SHABAS

9 2 9 - 4 7 4 - 2 2 2 7

קול
הלכות שבת
האטליין

שבת | יום טוב | חול המועד

יצא לאור ע"י הרב יהודה אליקים מאנהייט - מו"צ בק"ק ברוקלין יצ"ו

להנצחות והערות או לקבל הגליונות נא להתקשר - 347-512-9276 - haluchuyeshuru@gmail.com